

Motion till riksdagen 2013/14:U25

av **Bodil Ceballos m.fl. (MP)**
med anledning av skr. 2013/14:154

Genomförandet av samstämmighetspolitiken för utveckling – fokus: den globala utmaningen migrationsströmmar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen måste tydliggöra gränssnittet mellan PGU och biståndspolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Utrikesdepartementet förstärkt kapacitet att samordna arbetet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge tjänstemän på de olika departementen och relevanta myndigheter ett tydligt uppdrag att arbeta med PGU.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att departementen, utifrån en fastställd strategi, ska redogöra för hur de avser att genomföra politiken utifrån respektive ansvarsområde.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en klagomålsmekanism.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lyfta in PGU i den politiska dialogen i våra samarbetsländer.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge expertgruppen som tillsattes 2013 mandat att utvärdera PGU.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att bygga upp ett internationellt system för att värdera samstämmighet för utveckling.

Fel! Okänt namn

Inledning

Sveriges politik för global utveckling (PGU) är inne på sitt andra decennium. Politiken har en stadig grund i riksdagens breda stöd, den har engagerat en mångfald av svenska aktörer till samtal om utvecklingens hinder och drivkrafter och den har rönt uppskattning långt utanför Sveriges gränser, genom omnämnande i OECD/Dac och genom att vara en förebild för EU:s motsvarighet: Policy Coherence for Development (PCD). PGU ska säkerställa en samstämmighet i svensk politik. Beslut inom alla politikområden ska genomsyras av fattiga människors perspektiv och rättigheter. Årets skrivelse från regeringen fokuserar på den globala utmaningen migrationsströmmar. Inför valåret 2014 har Miljöpartiet prioriterat att, genom en partimotion, presentera en grön politik för global utveckling. Den visar hur Miljöpartiets politik inte bara är politik för Sverige utan en politik som tar ansvar för alla människors rättigheter, som tar hänsyn till fattiga människors perspektiv och respekterar planetens gränser och kommande generationers rättigheter till livsrum. Frågor och förslag kring migration, fri rörlighet, remitteringar och miljö- och klimatflyktingar finns med i motion 2013/14:U316. I denna följdmotion lyfter Miljöpartiet ånyo fram vad som måste göras för att en grön politik för global utveckling ska få genomslag. Miljöpartiet har tagit del av Statskontorets granskning av regeringens genomförande av PGU och konstaterar att det i denna rapport finns ett antal observationer och förslag värda att beakta för att öka politikens genomslag.

Så får politiken genomslag

Miljöpartiet har sedan tidigare berömt regeringen för att de, i och med förra rapporten, lyfter fram några av de målkonflikter som politiken har att hantera. Miljöpartiet vill ånyo påtala att det är bra att regeringen bidragit till att fler verk och statliga bolag fått förtydligade regleringsbrev och ägardirektiv och att de fortsatt att verka för PGU. Statskontorets studie ger stöd för de observationer som Miljöpartiet gör; det finns inte tillräckligt tydliga riktlinjer och arbetsformer för att politiken ska kunna genomföras. Det saknas koppling mellan övergripande mål och den verksamhet som i dag bedrivs på departementen. Regeringen måste också tydliggöra gränssnittet mellan PGU och biståndspolitik.

Miljöpartiet har länge drivit frågan om transparens och öppenhet och uppmärksammat de svåra målkonflikter som kommit upp till ytan de senaste åren. Svensk vapenexport till diktaturer är en grov missaktning av den svenska folkviljan, Sveriges ointresse av att på allvar driva frågan om att hindra kapital- och skatteflykt är en annan. Det största sveket av alla är det passiva arbetet med vår tids stora ödesfråga – klimatförändringarna. Sverige genomför inte den omställning som krävs för att nå de långsiktiga målen om utsläpps-

minskningar och lever inte upp till sina åtaganden om finansiering till de människor som redan i dag lever med konsekvenserna av ett förändrat klimat.

Regeringen har inte format det arbete som krävs för att PGU ska genomföra och stärka Sveriges arbete för global utveckling. Såväl frivilligorganisationer, genom Concord, som Statskontoret och OECD har visat att genomförandet av PGU har försvårats av att Sverige saknar tillfredsställande mekanismer och resurser för samordning. Regeringen, som själv är mycket noggrann med att ställa krav på resultatredovisning, måste se till att det finns resurser för att både genomföra och redovisa PGU i sin helhet. Det krävs ett politiskt åtagande från hela regeringen och ett tydligt uppdrag till alla ministrar. Utrikesdepartementet behöver förstärkt kapacitet att samordna arbetet. På samma sätt behöver tjänstemän på de olika departementen och relevanta myndigheter ha ett tydligt uppdrag att arbeta med PGU. Regeringen bör besluta om att departementen, utifrån en fastställd strategi, ska redogöra för hur de avser genomföra politiken utifrån respektive ansvarsområde.

Det är angeläget att involvera riksdagen i utvecklingen av PGU. Utskotten bör använda PGU:s perspektiv i beredningen av ärenden. Såväl regeringen som riksdagen bör, för avgörande politiska beslut, redogöra för mål- och intressekonflikter och konsekvenser av svensk politik för fattiga människor. Medierna, civilsamhällets organisationer och andra intressenter måste ges möjlighet att ta aktiv del i processen.

Regeringen bör också ge våra samarbetsländer möjlighet att följa upp PGU. De internationella överenskommelserna om biståndseffektivitet (Parisagendan) betonar ömsesidigt ansvarsutkrävande. Därför bör Sverige, i strävan att leva upp till ett åtagande som kan skapa mer jämbördiga relationer i utvecklingssamarbetet, ta initiativ till att lyfta in PGU i den politiska dialogen.

Meddelarfrihet

Inom biståndet har frågan om transparens och ansvarsutkrävande lyfts fram. Biståndsorganet Sida har, som en av landets första myndigheter, fått en s.k. whistleblowing-funktion. Lika viktigt som att bereda beslut med hänsyn till PGU är möjligheten att följa upp dem. Beslut kan få oförutsedda och okända konsekvenser och dessa skulle kunna samlas upp i en klagomålsmekanism. Sverige kan, även fortsättningsvis, vara ett föregångsland genom att utveckla ett system där regeringar, enskilda medborgare och civilsamhällets organisationer i påverkade länder ges möjlighet att via Sveriges ambassader eller civilsamhällets organisationer presentera klagomål till Sveriges regering om svensk politik bidrar till att hindra fattiga människor från att få sina rättigheter tillgodosedda.

Fel! Okänt namn

Oberoende utvärdering och uppföljning

En grön politik för global utveckling tydliggör för myndigheter, statliga bolag och andra aktörer vilket uppdrag de har inom ramen för PGU. Det krävs också oberoende och regelbundna utvärderingar i syfte att följa upp målen om en samstämmig politik. OECD, och nu Statskontoret, har kritiserat Sverige då det saknas ett trovärdigt system. Mål och indikatorer måste fokusera på resultat och inte, i den utsträckning som görs i dag, på process. Riksdagen bör vara uppdragsgivare till en oberoende utvärdering av PGU. Expertgruppen som tillsattes 2013 måste få mandat att utvärdera PGU.

En grön politik för global utveckling påverkar aktivt EU:s politik på olika områden. Genom Lissabonfördraget har beslutsmandatet för flera av de centrala frågorna hamnat på EU-nivå i utrikesförvaltningen (EEAS). Sverige bör, med sin erfarenhet av PGU, stärka sitt arbete att påverka EU i en riktning mot en samstämmig politik som tar hänsyn till fattiga människors perspektiv, rättigheter och en hållbar utveckling. Regeringen bör också verka för att bygga upp ett internationellt system för att värdera samstämmighet för utveckling.

Stockholm den 2 april 2014

Bodil Ceballos (MP)

Peter Rådberg (MP)

Mehmet Kaplan (MP)

Valter Mutz (MP)